

**NACRT PLANA RAZVOJA
BJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE**

1. SREDNJOROČNA VIZIJA RAZVOJA BJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE

Županija očuvanog okoliša, tradicije i kulturne baštine, usmjerena zelenom razvoju, razvoju ljudskih resursa, participativnom i djelotvornom upravljanju radi postizanja gospodarske konkurentnosti i visoke kvalitete življenja.

2. OPIS RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA U SREDNJOROČNOM RAZDOBLJU

Opis razvojnih potreba i potencijala u srednjoročnom razdoblju za Bjelovarsko-bilogorsku županiju izrađen je temeljem prethodno izrađenih analiza – Analyze stanje (u Prilogu Plana) te SWOT analize. U analizi stanja su za svaki segment razvoja izrađene „zbirne tablice“ sa sažetim prikazom ključnih pozitivnih i negativnih obilježja u svakom razvojnog segmentu, a koje su bile osnova za izradu snaga i slabosti u SWOT analizi koja je priložena u Poglavlju 3.1. niže.

Razvojne potrebe, koja su predložene temeljem istaknutih negativnih obilježja u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji u analizi stanja, su sastavni dio „slabosti“ u SWOT analizi ali i „prijetnji“ iz iste analize, su posebno razmatrane i prikazane u Poglavlju 3.2.. U poglavlju 3.3. su prikazani razvojni potencijali, koji su odraz pozitivnih obilježja unutar Županije, njenih „snaga“ i „prilika“ istaknutih u SWOT analizi.

Spomenute tri analize (SWOT analiza, analiza potreba te analiza potencijala) daju sažeti prikaz ključnih pozitivnih i negativnih obilježja, te potreba i razvojnog potencijala u Županiji te su poslužile kao argumentirana osnova za izradu strateškog okvira i prijedlog strateških projekata za Bjelovarsko-bilogorsku županiju.

3.1. SWOT ANALIZA

SWOT - DEMOGRAFIJA, ZDRAVSTVO I SOCIJALNA UKLJUČENOST	
SNAGE	SLABOSTI
DEMOGRAFIJA <ul style="list-style-type: none">- primjeri dobre prakse pronatalitetne politike na lokalnoj razini	DEMOGRAFIJA <ul style="list-style-type: none">- dugotrajno smanjivanje broja stanovnika u Županiji- negativno prirodno kretanje u pojedinim dijelovima županije- negativni migracijski saldo- starenje stanovništva- niska razina obrazovanosti stanovništva
ZDRAVSTVO <ul style="list-style-type: none">- poboljšanje kvalitete i obuhvata zdravstvenih usluga te povećanje bolničkih kapaciteta izgradnjom Nove bolnice u Bjelovaru- visoka osviještenost građana županije o važnosti zdravog življenja- kvaliteta zdravstvenih usluga Daruvarskih toplica	ZDRAVSTVO <ul style="list-style-type: none">- nedovoljan broj zdravstvenih djelatnika, pogotovo u primarnoj zdravstvenoj zaštiti- nedovoljan broj medicinskih sestara- nedostatan broj timova obiteljske medicine- zastarjela medicinska oprema u zdravstvenim ustanovama- manjak kapaciteta za palijativnu skrb- smanjen broj specijalista pedijatrije u primarnoj zdravstvenoj zaštiti
SOCIJALNA UKLJUČENOST <ul style="list-style-type: none">- poboljšanje kvalitete života za stariju populaciju i osoba s invaliditetom- primjer dobre prakse - uspješan rad Centra za odgoj i obrazovanje „Rudolf Steiner“	SOCIJALNA UKLJUČENOST <ul style="list-style-type: none">- stopa siromaštva u Županiji znatno viša od nacionalnog prosjeka- nizak standard života stanovništva ruralnih područja Županije

<ul style="list-style-type: none"> - suradnja domova za starije i nemoćne u poboljšanju kvalitete života korisnika - uspješan rad udruga za osobe s invaliditetom - korištenje EU fondova za programe razvoja županijske socijalne politike 	<ul style="list-style-type: none"> - manjak smještajnih kapaciteta u ustanovama za starije i nemoćne osobe - nedovoljan broj zdravstveno-njegovateljskog kadra u socijalnim ustanovama - manjak smještajnih kapaciteta, stručnih djelatnika, tehničke opreme i nedostatna finansijska sredstva za rad u Skloništu za žene i djecu žrtve obiteljskog nasilja - nerazmjer između broja korisnika socijalnih usluga i raspoloživih finansijskih sredstava - nedostatak cijelovitog plana djelovanja u slučaju ponovljene pandemije COVID-19 ili sličnih ugroza za sustav socijalnih usluga u Županiji
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> - provedba nacionalne populacijske politike - izrada i provedba imigracione politike - provedba javnih politika za porast i poboljšanje kvalitete življenja u ruralnim i drugim područjima - provedba reforme zdravstvenog sustava - uvođenje i primjena novih znanja, tehnologija i metoda u medicini, u upravljanju i organizaciji zdravstva - korištenje nacionalnih programa za poboljšanje socijalne uključenosti i smanjenje siromaštva - mogućnosti EU fondova za ublažavanje negativnih demografskih trendova, za poboljšanje kvalitete i dostupnosti zdravstvenih usluga, za bolje upravljanje zdravstvenim sustavom, za poboljšanje socijalne uključenosti i smanjenje siromaštva - korištenje iskustava i znanja drugih članica EU, u području demografske revitalizacije, razvoja zdravstva i unapređenja socijalne uključenosti, kroz međunarodnu suradnju 	<ul style="list-style-type: none"> - zaostajanje i nedovoljno brzi gospodarski i društveni razvoj Hrvatske u odnosu na druge članice EU - znatno bolji uvjeti rada i života, posebno za mlade i obrazovane, u zemljama članicama EU u odnosu na Hrvatsku - spora, necjelovita i neučinkovita provedba javnih politika u području demografske revitalizacije, zdravstva, socijalne uključenosti i smanjenja siromaštva - manjak ili nedovoljno jačanje kapaciteta za korištenje sredstava iz EU fondova u skladu s nacionalnim razvojnim prioritetima - nove pojave zdravstvenih i drugih ugroza na globalnoj razini poput pandemije virusa COVID 19 - nedovoljno brzi oporavak i nedovoljno jaka otpornost gospodarstva i društva nakon krize izazvane pandemijom virusa COVID 19

SWOT - ODGOJ, OBRAZOVANJE, ZNANOST, KULTURA, SPORT I ORGANIZACIJE CIVILNOG DRUŠTVA	
SNAGE	SLABOSTI
ODGOJ <ul style="list-style-type: none"> - kontinuirana ulaganja u poboljšanje i povećanje prostora predškolskih ustanova 	ODGOJ <ul style="list-style-type: none"> - manjak područnih vrtića - manjak smještajnih kapaciteta u vrtićima u pojedinim područjima (primjerice, grad Bjelovar) - manjak stručnih timova i odgajatelja za predškolski odgoj - slijedom novonastalih okolnosti, nedostatna edukacija za odgajatelje u području digitalnih kompetencija - manjak informatičke i tehničke opreme za predškolski odgoj - nedovoljna međunarodna suradnja predškolskih ustanova i sudjelovanje u međunarodnim projektima

<p>OBRAZOVANJE</p> <ul style="list-style-type: none"> - kontinuirana ulaganja u poboljšanje i povećanje prostora školskih objekata i sportskih dvorana - neke škole dobro opremljene nastavničkom opremom kroz provedbu reforme <i>Škole za život</i> - brojne škole realizirale su energetsku obnovu školskih objekata (barem 80% školskih objekata je energetski obnovljeno) - informacijsko-komunikacijska opremljenost u većini osnovnih škola dobra i omogućuje kvalitetnu nastavu - uspostavljena Mreža škola - osigurana visoka zapošljivost diplomiranih studenata u STEM područjima - suradnja Veleučilišta u Bjelovaru i gospodarskog sektora - <u>suvremena izvedba nastave na Veleučilištu</u> - <u>suradnja Veleučilišta i znanstvenih institucija</u> 	<p>OBRAZOVANJE</p> <ul style="list-style-type: none"> - zastarjela informatička oprema učionica i kabineta nastavnika u nekim osnovnim školama - osobama s invaliditetom nije omogućen adekvatan pristup u svim školama - manjak rekonstrukcija srednjih škola i manjak prostornih kapaciteta (gimnazije, strukovne škole) - manjak višenamjenskih dvorana u nekim školama - nedostaje politika planiranja u srednjoškolskom i visokoškolskom obrazovanju vezana za potrebe razvoja županijskog gospodarstva - nedovoljna modernizacija programa strukovnih škola - nedovoljna ulaganja u stručna usavršavanja nastavnika i u modernu opremu u strukovnim školama - manjak centra kompetencija (Ekonomski i Turistička škola Daruvar) - nedostatna suradnja obrazovnih institucija s privatnim sektorom i HZZ-om - manjak sustava nagrađivanja mentorstva u radu sa učenicima - nedovoljno poticanje razvoja i promidžbe strukovnih škola - nedovoljna internacionalizacija obrazovanja kroz EU i druge projekte - manjak smještajnih kapaciteta u učeničkim domovima - mali broj studijskih programa
<p>KULTURA</p> <ul style="list-style-type: none"> - očuvanje i njegovanje kulturne baštine kroz razne manifestacije i rad udruga - snažna i njegovana tradicija manjinskih kultura - brendiranje manifestacija 	<p>KULTURA</p> <ul style="list-style-type: none"> - nedostaje percepcija kulture kao razvojnog potencijala - kulturno-turistička ponuda uglavnom fokusirana na kraći dio godine - kulturna baština nedovoljno turistički valorizirana - nedostaje razvoj atraktivnih kulturnih programa/projekata temeljenih na ekonomiji doživljaja - mala izdvajanja za kulturu koja uglavnom nisu razvojna - slabi kapaciteti za korištenje sredstava EU za pripremu i provedbu projekata u kulturi - nedovoljna promocija kulture i suradnja JLS
<p>SPORT</p> <ul style="list-style-type: none"> - kontinuiran porast izdvajanja za promicanje sporta u Županiji - unaprjeđenje stručnog rada i osposobljavanje stručnih djelatnika - poticanje te promicanje sporta za djecu i mladež - poticanje organiziranja sportskih aktivnosti u manjim sredinama - razvoj aktivnog turizma i turističke infrastrukture (biciklistički, konjički, ribolovni i dr.) 	<p>SPORT</p> <ul style="list-style-type: none"> - manjak kvalitetne sportske infrastrukture na području Županije (obnova dvorana i terena) - manjak poticanja i organizacije sportskih aktivnosti za osobe s invaliditetom i otežanim kretanjem

ORGANIZACIJE CIVILNOG DRUŠTVA	ORGANIZACIJE CIVILNOG DRUŠTVA
<ul style="list-style-type: none"> - primjeri dobre prakse koji svojim djelovanjem mogu potaknuti daljnji razvoj OCD-a u Županiji i jačanje njihove uloge u projektima za lokalnu zajednicu - primjer dobre prakse u provedbi i promoviranju projekata socijalnog poduzetništva (Bjelovarski centar za razvoj civilnog društva) - doprinos OCD-a očuvanju kulture, identiteta Županije - angažiranost OCD-a u pripremi i provedbi EU projekata - otvorenost i spremnost Županije za projektna partnerstva s OCD-om na načelima participativnosti 	<ul style="list-style-type: none"> - manjak ljudskih potencijala za rad i razvoj OCD-a - manjak prostora i opreme za rad OCD-a - nedovoljna educiranost i uključenost OCD-a u pripremu i provedbu EU projekata - nedovoljno osvještavanje građana o značaju OCD-a i volontерства za razvoj Županije kao i o participativnim oblicima upravljanja lokalnim razvojem - nedovoljna međusobna suradnja i povezivanje OCD-a u Županiji, s drugima u i izvan RH
PRIЛИKE	PRIЈЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> - provedba nacionalne obrazovne reforme - ulaganja na nacionalnoj razini u infrastrukturu posebno za primjenu novih tehnologija u obrazovnom i istraživačkom sustavu - ulaganja u daljnji razvoj centara kompetentnosti, za veću kvalitetu strukovnog obrazovanja - povećanje nacionalnih ulaganja u znanost i visoko obrazovanje - mogućnosti razvoja i primjene novih metoda i tehnologija u odgoju i obrazovanju - mogućnosti korištenja EU fondova za razvoj obrazovanja znanosti i istraživanja - brzi rast kreativnih i kulturnih industrija u svijetu i povećanje nacionalnih poticaja za povećanje i razvoj domaće proizvodnje - povećanje interesa i brige na međunarodnoj razini za održivo korištenje kulturne baštine 	<ul style="list-style-type: none"> - institucionalne prepreke i spora provedba obrazovane reforme - nedovoljna ulaganja u obrazovnu i istraživačku infrastrukturu, osobito u razvoju i primjenu novih znanja i tehnologija - manjak institucionalnih kapaciteta za korištenje EU fondova za realizaciju nacionalnih razvojnih prioriteta u znanosti i obrazovanju - nekorištenje kreativnih i kulturnih industrija kao čimbenika razvoja - neučinkovite javne politike za provedbu održivog korištenja kulturne baštine - sektorski pristup razvoju kulture, sporta i turizma koji onemogućuje sinergiju u stvaranju koristi, ograničava korištenje EU fondova i ne slijedi suvremene trendove

SWOT - GOSPODARSTVO I TRŽIŠTE RADA	
SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - razvijen sustav poduzetničke potporne infrastrukture (poduzetničke zone i potporne institucije) - sektor poljoprivrede kao najvažnija gospodarska grana Županije bilježi sve bolje rezultate, posebno u izvozu - Županija je i dalje među vodećim županijama u pogledu uzgoja stoke, proizvodnje mlijeka i ribnjачarstvu - porast broja ekoloških proizvođača i prerađivača - sve bolji rezultati u prerađivačkoj industriji posljednjih godina, posebno u pogledu izvoza, ukazuju na sve veću konkurentnost poduzetnika u ovom sektoru - županijsko gospodarstvo i dalje ima vrlo snažnu 	<ul style="list-style-type: none"> - gospodarski rast je i dalje preslab da bi se smanjila razina zaostajanja u odnosu na prosjek RH - mali broj velikih gospodarskih subjekata, a posebno onih izvozno orijentiranih - mala razina ulaganja, posebno izravnih stranih ulaganja i ulaganja u sektore s većom dodanom vrijednosti - niska razina bruto dodane vrijednosti prerađivačke industrije - slaba razvijenost visoko-tehnoloških sektora poput IT-a - niska razina ulaganja u istraživanje i razvoj te općenito niska razina suradnje gospodarstva i znanosti

<ul style="list-style-type: none"> - poziciju u drvoprerađivačkom sektoru - Županija je vodeća u pogledu korištenja geotermalnih izvora za energetske potrebe - potencijali za razvoj selektivnih oblika turizma kao što je lovni, ruralni i zdravstveni turizam 	<ul style="list-style-type: none"> - niska razina izvoza županijskog gospodarstva, čak i u odnosu na druge, usporedive, županije - još uvjek prisutna dominacija proizvodnje nisko dohodovnih poljoprivrednih kultura (žitarice) - usitnjenošć poljoprivrednih površina otežava primjenu modernih tehnologija i učinkovitu proizvodnju - nezaposlenost je iznad nacionalnog prosjeka, premda je znatno smanjena u razdoblju 2015.-2020. - slaba dinamika otvaranja novih radnih mesta za visokoobrazovane osobe
PRIЛИKE	PRIЈETNJE
<ul style="list-style-type: none"> - uspješna provedba Nacionalne strategije razvoja RH do 2030. i Strategije razvoja poljoprivrede i ruralnog razvoja - provedba javnih politika za poticanje zelene i digitalne tranzicije u hrvatskom gospodarstvu - provedba porezne reforme (smanjenje poreznih opterećenja i parafiskalnih nameta) - provedba javnih politika za poboljšanje poduzetničke klime i stimuliranje rasta i razvoja malih i srednjih poduzeća, posebno start up-ova - ulaganja središnje razine u razvoj poduzetničke i tehnološke infrastrukture za potporu u stvaranju i primjeni inovacija i novih tehnologija u gospodarstvu - globalno uspješni primjeri pojedinih poduzeća u IT sektoru, prerađivačkoj industriji, poljoprivredi i proizvodnji hrane, kao razvojni model za javne politike za razvoj drugih uspješnih poduzeća - mogućnosti korištenja znatnih sredstava iz fondova EU za gospodarski rast i povećanje konkurentnosti gospodarstva te za ruralni razvoj - provedba nacionalne politike zapošljavanja - mogućnosti korištenja sredstava iz fondova EU za ulaganje u ljudske resurse i povećanje zaposlenosti 	<ul style="list-style-type: none"> - kriza i spori oporavak EU i svjetskog gospodarstva - smanjenje kreditnog rejtinga Hrvatske - pravna nesigurnost i poteškoće u vladavini prava - nedovoljna spremnost i brzina za promjene pravnog okvira za povećanje konkurentnosti gospodarstva - nedovoljna koordiniranost i sporo provođenje javnih politika za razvoj gospodarstva - preveliki utjecaj i loše posljedice intervencija države u gospodarstvu - prevelika i suviše komplikirana regulativa za učinkovito i konkurentno poslovanje - nedovoljno jačanje sposobnosti za korištenje mogućnosti i prednosti tržišta EU - smanjenje konkurentnosti gospodarstva zbog zaostajanja u korištenju i razvoju novih znanja i tehnologija - nedovoljna usmjerenost u korištenju EU fondova na ključne nacionalne razvojne prioritete koji osiguravaju brzi rast i održiv razvoj gospodarstva - uskladivanje planova i zakona s interesima EU nauštrb nacionalnog gospodarstva - nedovoljna i nepravodobna zaštita domaćih proizvoda od nelojalne konkurenkcije iz uvoza, posebno u poljoprivredi i proizvodnji hrane - manjak radne snage u nekim gospodarskim sektorima - poremećaji na tržištu rada i neadekvatne, nepravodobne i neučinkovite mjere politike zapošljavanja

SWOT - OKOLIŠ, INFRASTRUKTURA I PROSTORNI RAZVOJ	
SNAGE	SLABOSTI
OKOLIŠ <ul style="list-style-type: none"> - očuvana i bogata prirodna baština i zaštićeni dijelovi prirode - čisti zrak, I. kategorija, nema velikih onečišćivača zraka na području Županije 	OKOLIŠ <ul style="list-style-type: none"> - monitoring tla se ne provodi u županiji - loše ekološko stanje u 70% županijskih površinskih voda - visoki rizik od poplava

<ul style="list-style-type: none"> - organizirano sakupljanje otpada obuhvaća 99,7% stanovništva - povećanje količine odloženog otpada svih vrsta - primjeri dobre prakse, akcije „Zelena čistka“ su na području cijele Županije 	<ul style="list-style-type: none"> - Županija nema Centar za gospodarenje otpadom - nesanirana divlja odlagališta otpada - nedovoljno poticanje razvoja kružnog gospodarstva
<p>INFRASTRUKTURA</p> <ul style="list-style-type: none"> - porast broja kućanstva priključenih na sustav javne vodoopskrbe - proširenje sustava odvodnje otpadnih i oborinskih voda u nekim dijelovima Županije te pročišćavanja otpadnih voda u gradovima - na području Županije se koriste naftna polja - dobri resursi za proizvodnju bioenergije - korištenje obnovljivih izvora energije; elektrana na biopljin i biomasu - primjer dobre prakse, prva geotermalna elektrana u RH - provedba i poticanje projekata energetske učinkovitosti u javnim zgradama - poboljšanje prometne povezanosti željeznicom između Županije i Zagreba (nova željeznička pruga Sveti Ivan Žabno – Gradec) - izrada Master plana prometnog sustava BBŽ - porast broja punionica za električna vozila na području Županije - uvođenje električnih vozila za komunalne poslove u Bjelovaru - provedba projekata razvoja infrastrukture za širokopojasni internet 	<p>INFRASTRUKTURA</p> <ul style="list-style-type: none"> - niska razina korištenja javne vodoopskrbe (Županija je na 19. mjestu u RH po udjelu broja kućanstava priključenih na javnu vodoopskrbu) - nedovoljna pokrivenost stanovništva sustavom odvodnje otpadnih voda - nedovoljan broj uređaja za pročišćavanje otpadnih voda i nezadovoljavajući stupanj pročišćavanja - nedostaje proširenje plinofikacijske mreže na području Županije - izoliranost Županije u odnosu na glavne cestovne prometne pravce u RH - nedovršena brza cesta D12 Vrbovec – Bjelovar – Virovitica - loše stanje i nedovoljna ulaganja za poboljšanja cestovne infrastrukture u Županiji - nezadovoljavajuća pokrivenost Županije linijama i voznim redom autobusnog prometa - nezadovoljavajuće tehničke karakteristike prometnica, nedostatak nogostupa i opterećenost prometnica kroz naselja - nedostatak organiziranog javnog gradskog prijevoza - dotrajali vozni park autobusnih prijevoznika - nedovoljno razvijena i neodržavana željeznička infrastruktura - nedovoljno razvijena biciklistička infrastruktura (niz planiranih no nepripremljenih trasa) - ispodprosječna gustoća priključaka širokopojasnom internetu - manjak ulaganja u zračna pristaništa i prateće sadržaje
<p>PROSTORNI RAZVOJ</p> <ul style="list-style-type: none"> - raspoloživost zemljишnog i šumskog resursa - tradicija akvakulture i uređeni ribnjaci - uravnotežena, bipolarno organizirana mreža gradova (Bjelovar-Čazma i Daruvar-Garešnica-Grubišno Polje) - prostorno-planskom dokumentacijom planirani su dovoljni prostorni kapaciteti za razvoj naselja i gospodarstva 	<p>PROSTORNI RAZVOJ</p> <ul style="list-style-type: none"> - periferni položaj u odnosu na glavne prometne pravce RH - male gustoće naseljenosti na području Županije - nedostatna društvena infrastruktura, osobito u ruralnim područjima - pritisak nezakonite gradnje - nedovoljno korištenje poljoprivrednih površina - nedovoljna usmjerenost na razvoj gradova i općinskih središta, policentričnog sustava naselja te na razvoj ruralnih naselja kao prostora za kvalitetan život i održivo gospodarstvo - nedostatna izrada planova urbane sanacije i revitalizacije brownfield prostora - nedovoljno proaktivni stav prema klimatskim

	<ul style="list-style-type: none"> - promjenama i prilagodbi prostornih planova - manjak izgradnje sustava melioracije - nedostatna izrada dijela stručnih podloga za prostorno planiranje - nedovoljna edukacija djelatnika nadležnih tijela za prostorno uređenje o mjerama prilagodbe klimatskim promjenama - nedovoljna edukacija građana za sudjelovanje u procesima prostornog planiranja
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> - dovršetak brze ceste D12 Vrbovec – Bjelovar – Virovitica - provedba programa modernizacije željeznice - legislativa EU za bolje i učinkovitije upravljanje sustavom zaštite okoliša - mogućnosti novih, zelenih tehnologija i metoda upravljanja za učinkovito smanjene zagadenja i zaštitu okoliša - korištenje programa za prilagođavanje klimatskim promjenama - korištenje programa energetske učinkovitosti - korištenje EU fondova za provedbu zelene i digitalne tranzicije i za izgradnju prometne i okolišne infrastrukture - mogućnosti korištenja programa razvoja pametnih gradova i pametnih sela - korištenje fondova EU za unapređenje prostornog razvoja - korištenje znanja i iskustva u zaštiti okoliša i prostornom razvoju od drugih europskih regija kroz međunarodnu suradnju 	<ul style="list-style-type: none"> - sporo i neučinkovito stvaranje institucionalnih uvjeta i poticaja za provedbu zelene i digitalne tranzicije na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini - sektorski pristup zaštiti okoliša u javnim politikama umjesto interdisciplinarnog/multi-sektorskog - neusklađenost regulative i nedovoljno učinkovito djelovanje državnih, regionalnih i lokalnih institucija za unapređenje očuvanja okoliša, promicanje i provedbe održivog razvoja - manjak sustavnog upravljanja prostorom na državnoj razini - neučinkovita nacionalna regulativa za revitalizaciju urbanog i ruralnog prostora - pojava nepogoda izazvanih klimatskim promjenama (suše, mraz, bolesti)

SWOT - INSTITUCIONALNI KONTEKST I KLJUČNI RIZICI BUDUĆEG RAZVOJA ŽUPANIJE	
SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - zadovoljavajuća suradnja županijske uprave i razvojne agencije - podizanje kapaciteta za pripremu i provedbu razvojnih projekata financiranih iz EU i drugih izvora - razvijena međunarodna suradnja u pripremi i provedbi razvojnih projekata financiranih iz EU i drugih međunarodnih izvora - dobra praksa uvođenja transparentnosti i digitalizacije u radu gradske uprave Bjelovara 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatak sustava za praćenje i vrednovanje rezultata i učinaka provedbe županijskih razvojnih politika i provedbe razvojnih programa - nedovoljna suradnja između upravnih tijela na lokalnoj i županijskoj razini i s tijelima središnje državne razine - nedovoljna međusobna suradnja JLS-ova u pripremi i provedbi zajedničkih projekata - nedovoljno brza provedba digitalizacije u Županiji - neriješeni imovinsko-pravni odnosi sputavaju provedbu razvojnih projekata - nedovoljna suradnja s drugim županijama u pripremi i provedbi zajedničkih programa i projekata
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> - provedba reforme javne uprave 	<ul style="list-style-type: none"> - nepovoljne međunarodne okolnosti –

<ul style="list-style-type: none"> - provedba funkcionalne i fiskalne decentralizacije - uključivanje županijskih razvojnih prioriteta u operativne programe EU za VFO i u NPOO - korištenje EU fondova za poboljšavanje rada i organizacije javne uprave, za bolje razvojno i operativno upravljanje programima i projektima na regionalnoj i lokanoj razini - provedba digitalizacije i transparentnosti rada javne uprave - učinkovita i uspješna provedba i razvoj sustava za strateško planiranje na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini - međužupanijska suradnja na realizaciji velikih i kompleksnih razvojnih projekata - mogućnosti razmijene znanja i iskustva u upravljanju razvojem kroz međunarodnu suradnju i povezivanje s drugim regijama u EU 	<ul style="list-style-type: none"> - gospodarska kriza i teškoće u funkcioniranju EU - neuspješna provedba NRS zbog neučinkovite provedbe javnih politika, donošenja neodgovarajućih i nepravovremenih mjera - manjak učinkovitog sustava praćenja, vrednovanja i izvještavanja o provedbi javnih politika - spora i neučinkovita provedba reforme javne uprave - spora i neadekvatna primjena novih znanja i tehnologija (digitalna transformacija, umjetna inteligencija) - preveliki fokus javnih politika na unapređenje javne uprave kroz racionalizaciju i teritorijalni preustroj, umjesto na razvoj uprave, na upravljanje i organizaciju - prevelika usmjerenost u planiranju i programiranju razvoja uglavnom na korištenje fondova EU - neodgovarajuća spremnost na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini za uvođenje novih modela, koncepata i metoda upravljanja razvojem - nedovoljna zastupljenost razvojnih prioriteta županija u strateškim dokumentima (operativni programi za VFO i NPOO) zbog zanemarivanja pristupa <i>bottom up</i> u strateškom planiranju
--	--

3.2. RAZVOJNE POTREBE

Razvojne potrebe Bjelovarsko-bilogorske županije proizlaze iz prethodno utvrđenih razvojnih ograničenja i ključnih slabosti u svim segmentima razvoja Županije. One su istaknute u zbirnim tablicama na kraju svakog razvojnog segmenta u Analizi stanja (Prilog 1) te u SWOT analizi.

Demografija, socijalna uključenost i usluge socijalne skrbi, zdravstvo i civilno društvo

Dugotrajna negativna demografska kretanja u Županiji zahtijevaju da se uz sustavnu i učinkovitu provedbu nacionalnih mjera utvrdi i provodi sveobuhvatna županijska demografska politika koja integrira mjere drugih javnih politika kao što su gospodarske, obrazovne, odgojne, socijalne, prostorne i dr., kako bi se ublažilo i zaustavilo smanjivanje broja stanovnika. Potrebne su konkretnе mjere koje potiču ekonomsku aktivnost i vidljivo poboljšavaju životni standard, osobito u ruralnim područjima, kako bi se smanjilo i zaustavilo iseljavanje mладог, produktivnog i ekonomski aktivnog stanovništva te stvorili uvjeti za privlačenje i doseljavanje, posebno mladih obrazovanih obitelji.

Za daljnje unapređenje socijalne skrbi u Županiji potrebno je osigurati dodatne prostorne kapacitete za pružanje socijalnih usluga za starije osobe, zatim povećati broj zdravstveno-njegovateljskog kadra u socijalnim ustanovama ali i poboljšati uvjete rada. Treba ujedno intenzivnije razvijati sustav usluga pomoći i njegu u kući za starije osobe i to na području čitave Županije. Nužno je povećati izdvajanje finansijskih sredstava potrebnih za aktivniju i kvalitetniju socijalnu politiku. Valja se posebno usredotočiti na razvoj i primjenu socijalnih inovacija u Županiji, budući da za to postoji sve više iskustva te mogućnosti i poticaja kroz programe EU i RH. Među potrebama je i nastavak podrške realizaciji planova razvoja Centra za odgoj i obrazovanje „Rudolf Steiner“. Nadalje, u Skloništu za žene i djecu žrtve obiteljskog nasilja nužno je povećati smještajne i stručne kapacitete te osigurati značajniju finansijsku podršku. Radi daljnog unapređenja socijalne politike u Županiji valja u većoj mjeri koristiti prilike i mogućnosti programa EU i to kroz daljnje ulaganje u kapacitete za pripremu a naročito provedbu projekata. Također, potrebno je povećati finansijsku i društvenu podršku udrugama koje su angažirane problematikom socijalne skrbi.

Među glavnim potrebama za poboljšanje kvalitete i proširenje usluga u zdravstvu je povećanje bolničkih i smještajnih kapaciteta, zapošljavanje liječnika i drugog zdravstvenog kadra koji nedostaje te nabavka suvremene medicinske opreme u zdravstvenim ustanovama. S obzirom na porast udjela starijih stanovnika u Županiji, za poboljšanje palijativne skrbi potrebno je povećati smještajne kapacitete, osigurati mobilne timove i potreban broj profesionalnih djelatnika i volontera te unaprijediti organizaciju rada. Važno je i nastaviti podržavati i razvijati zdrave životne navike kod stanovnika svih uzrasta u Županiji. Uz to, potrebno je i dalje jačati kapacitete za uspješnu pripremu i provedbu županijskih projekata u zdravstvu koji se financiraju sredstvima iz fondova EU.

Da bi organizacije civilnog društva (OCD) mogle uspješno i intenzivnije djelovati i doprinositi gospodarskom i društvenom razvoju u Županiji, potrebno je da udruge imaju zadovoljavajući radni prostor i odgovarajuću opremu, da kontinuirano jačaju ljudske potencijale te da trajno provode usavršavanje suradnika i svojih članova u projektnom menadžmentu i upravljanju lokalnim razvojem. Osobito je važno da se OCD usredotoče na pripremu i provedbu razvojnih projekata financiranih EU sredstvima, zatim na programe

socijalnih inovacija i programe socijalnog poduzetništva. Također, potrebno je jačati međusobnu suradnju županijskih udruga te suradnju s udrugama u RH i u EU. Za poticanje uspješnosti OCD-a potrebno je uspostaviti županijski sustav vrednovanja rada i rezultata udruga. U razvoju Županije značajnu ulogu ima i volonterstvo i stoga ga treba promovirati i poticati.

Odgoj, obrazovanje, znanost, kultura i sport

U području predškolskog odgoja među ključne potrebe nameće se nastavak rekonstrukcija postojećih i izgradnje novih objekata te nabavka informatičke i tehničke opremu za predškolski odgoj. Potrebno je i povećanje broja odgajatelja ranog i predškolskog odgoja ali i daljnji razvoj digitalnih kompetencija odgajatelja. Potrebno je također povećati broj jasličkih skupina i područnih vrtića.

Radi unapređenja obrazovanja u funkciji gospodarskog i društvenog razvoja Županije potrebno je utvrditi obrazovnu politiku temeljem stvarnih županijskih potreba te izraditi dugoročne planove i potrebe u srednjoškolskom i visokoškolskom obrazovanju.

U školama je u svrhu poboljšanja uvjeta rada i održavanja kvalitetne nastave potrebna daljnja rekonstrukcija i proširenje prostornih kapaciteta, nabavka suvremene opreme te izgradnja višenamjenskih dvorana.

U strukovnom obrazovanju potrebno je modernizirati programe strukovnih škola, kontinuirano ulagati u osvremenjivanje specijaliziranih učionica te ulagati u strukovne praktikume, koristeći pri tome modernu opremu i tehnološku podršku. Važno je uspostaviti dodatne centre kompetencija u Županiji i unapređivati rad Mreže škola te provoditi specijalizaciju i profiliranje strukovnih škola. Za razvoj strukovnog obrazovanja treba promicati i poticati strukovna zanimanja u društvu te dalje unapređivati stipendiranje učenika deficitarnih zanimanja. Ključni čimbenik razvoja obrazovanog sustava je stalno educiranje i stručno usavršavanje nastavnika u korištenju novih znanja, metoda i tehnologija. Kako bi se ostvario dobar učenički standard potrebno je, uz osiguravanje odgovarajućeg pristupa za djecu s posebnim potrebama u svim školama, omogućiti i prijevoz učenika. Dodatno, nužno je povećati smještajne kapacitete učeničkih domova.

Za povećanje doprinosa obrazovanja razvoju Županije potrebno je poticati i podržavati internacionalizaciju djelovanja obrazovnih ustanova putem europskih programa i projekata mobilnosti, kroz organiziranje stručne prakse u inozemstvu, te suradnje škola s europskim školama i EU institucijama. Veleučilište Bjelovaru, slijedom njegova značaja i ostvarenih rezultata, treba dalje osnaživati te povezivati sa srodnim institucijama u RH i inozemstvu.

Jedna od ključnih potreba u okviru segmenta kulture je povećanje izdvajanja iz županijskog proračuna i usmjeravanje sredstava u financiranje njenog razvoja. Potrebno je da se kulturu, njezine resurse i potencijale, tretira kao razvojne čimbenike, imajući pri tome u vidu njezin doprinos kvaliteti življenja u Županiji, društvenoj koheziji ali i doprinos razvoju gospodarstva, kroz turizam, kulturne i kreativne industrije, kulturno poduzetništvo te gospodarsko korištenje kulturne baštine. U vezi s time nužna je sustavna promocija kulture kako u Županiji tako i u bližem i širem okružju. Uz to treba posvetiti pažnju daljnjoj zaštiti i održivom korištenju kulturne baštine te očuvanju kulturne raznolikosti. Nadalje, potrebno je njegovati kulturu kao stil života, ulagati u njegovanje tradicije i očuvanje identiteta, te nadalje

održavati i razvijati različite kulturno umjetničke programe na županijskoj i lokalnoj razini. Također, potrebno je poticati i podržavati povezivanje kulture s gospodarstvom, osobito s turizmom, kroz kreiranje i inoviranje cjelogodišnjih programa i kulturno-turističke ponude, kao i kroz razvoj atraktivnih kulturnih projekata temeljenih na ekonomiji doživljaja. Uz to važno je poticati spomenuto kulturno poduzetništvo te kulturne i kreativne industrije u Županiji. Korištenje programa EU fondova dobra je prilika i mogućnost za financiranje razvoja kulture i zaštite kulturne baštine. Stoga je nužno jačati znanja i vještine za pripremu i provedbu projekata u kulturi koji se financiraju sredstvima EU.

Daljnji razvoj sporta zahtjeva poboljšanja postojeće i izgradnju nove kvalitetne sportske infrastrukture na području čitave Županije. Potrebno je osnažiti promociju i poticanje većeg uključivanja djece, mladih i starijih osoba u sportske aktivnosti. Osobito je to važno i za uključivanje osoba s invaliditetom i otežanim kretanjem. Potrebno je nastaviti ulagati i razvijati sportski turizam, kao što su to sportsko-ribolovni, biciklistički i jahački turizam. U sklopu toga treba jačati suradnju između JLS-a u organiziranju sportskih i kulturnih događanja i manifestacija. Uz spomenuto, među potrebe u ovom segmentu valja istaknuti i poticanje organizacije sportskih aktivnosti u manjim sredinama. To je ujedno oblik poticanja zdravih životnih navika, društvene kohezije i višeg životnog standarda u ovim područjima.

Gospodarstvo

Za gospodarstvo županije ključna potreba je smanjiti zaostajanje u odnosu na RH prosjek. Potrebno je poticati modernizaciju prerađivačke industrije u kojoj dominiraju djelatnosti niske dodane vrijednosti. Uz to, treba poticati ulaganja, posebno u sektore s većom dodanom vrijednosti, pri čemu valja dodatno stimulirati otvaranje novih i razvoj postojećih poslovnih subjekata u srednje i visoko-tehnološkim sektorima. U sklopu toga potrebno je kontinuirano unapređivati poslovno okružje te osnažiti aktivnosti za privlačenje izravnih ulaganja koja su do sada bila prisutna u vrlo maloj mjeri. U tom kontekstu potrebno je kontinuirano, aktivno i učinkovito komunicirati s domaćim i inozemnim poduzećima te promicati mogućnosti za njihova ulaganja na području županije. Posebnu potporu, kako finansijsku tako i ne-finansijsku treba pružati poduzećima izvoznicima pri čemu naglasak treba biti na prepoznavanju poduzeća sa značajnim izvoznim potencijalom.

U poljoprivredi, za povećanje proizvodnje i konkurentnosti, potrebno je dovršiti postupke vezane za raspolaganje državnim zemljištem, poticati okrupnjavanje zemljišnih posjeda, uvođenje i primjenu suvremenih tehnologija u proizvodnju i preradu, osobito IT tehnologija, kontinuirano jačati suradnju poljoprivrednika sa znanstvenim institucijama, poticati prelazak poljoprivrednika na proizvodnju visoko dohodovnih kultura te povećati ulaganja u sustave navodnjavanja.

U turizmu treba ojačati strateški pristup razvoju ovog sektora, povećati ciljana ulaganja za razvoj selektivnih oblika turizma te poboljšati ljudske potencijale u turizmu.

U području obrazovanja, bolja usklađenost obrazovnih programa sa potrebama gospodarstva je ključni prioritet, posebno kada je u pitanju strukovno obrazovanje. Također, potrebno je uložiti više sredstva za prekvalifikaciju nezaposlenih, za bolje plaćene poslove te projekte kojima se potiče usavršavanje zaposlenika u IT tehnologijama.

Okoliš, infrastruktura, promet i prostorni razvoj

Za očuvanje okoliša u Županiji potrebno je osigurati veći stupanj zaštite tla, vode i vegetacije od onečišćenja, zatim nastaviti poboljšavati zaštitu i održivo korištenje prirodne baštine i očuvati krajobraz. Nadalje, treba smanjiti loše ekološko stanje u 70% površinskih voda te izgraditi sustav zaštite od poplava. Nužno je dovršiti izgradnju Centra za gospodarenje otpadom i provesti saniranje aktivnih divljih odlagališta u Županiji.

Potrebe za razvoj županijske vodne infrastrukture obuhvaćaju proširenje vodovodne mreže, nadogradnju postojećeg i novih sustava odvodnje, povećanje postotka priključenosti stanovništva na sustav javne odvodnje te izgradnju sustava s visokim stupnjem pročišćavanja otpadnih voda.

U energetici je potrebno povećati plinofikacijsku mrežu na području Županije, te nastaviti poticati korištenje bioenergije i ulaganja u energetsku učinkovitost zgrada.

U prometu glavne potrebe se tiču izgradnje i obnove cestovne i željezničke infrastrukture. Ključno je bolje povezivanje Županije s glavnim prometnim prvcima u Hrvatskoj. To se prvenstveno odnosi na potrebu dovršetka brze ceste D12 Vrbovec – Bjelovar – Virovitica kao i na nastavak izgradnje željezničke infrastrukture. Nužna su poboljšanja županijske cestovne infrastrukture, porast ulaganja u održavanje županijskih i lokalnih cesta te izgradnja obilaznica oko gradova. Potrebno je uspostaviti integrirani sustav javnog prijevoza putnika. Nužna su i poboljšanja kvalitete u javnom prijevozu, u kvaliteti autobusa te u opremljenost autobusnih i željezničkih stajališta. Također, treba uložiti više sredstava u gradnju infrastrukture za biciklistički promet, ulagati u uređivanje zračnih pristaništa i prateće sadržaje te nastaviti razvoj mreže elektropunjaka na području čitave Županije

Konačno, jedna od vrlo važnih potreba je povećanje ulaganja u razvoj internetske širokopojasne infrastrukture i poticanje povećanja broja nepokretnih širokopojasnih priključaka velikih brzina.

Za prostorni razvoj potrebe obuhvaćaju ažurno praćenje stanja u prostoru, kvalitetnu izradu stručnih podloga za prostorno planiranje, usredotočenost u procesu planiranja na održivo korištenje prostora, edukaciju djelatnika u županijskim i lokalnim stručnim tijelima nadležnim za prostorno uređenje o mjerama za prilagodbu klimatskim promjenama te edukaciju građana za aktivno sudjelovanje u procesima prostornog planiranja.

Institucionalni razvoj

Glavne potrebe u području institucionalnog razvoja obuhvaćaju jačanje transparentnosti rada i provedbu digitalizacije županijske i lokalne uprave, daljnje intenziviranje suradnje županijske uprave s regionalnom razvojnom agencijom, unapređenje koordinacije, komunikacije i umreženosti županijskih i lokalnih tijela uprave te poboljšanje suradnje s tijelima središnje države. Treba unaprijediti sustav praćenja i vrednovanja rezultata provedbe razvojne politike, razvojnih programa i projekata. Potrebe su i za ekipiranjem stručnim kadrovima u županijskoj i lokalnim upravama, zatim i za njihovom stalnom edukacijom, osobito u projektном menadžmentu te za poboljšanjima sustava nagrađivanja i stimulacije rada. Nužno je riješiti imovinsko-pravne odnose, koji su značajno ograničenje u provedbi razvojnih projekata u Županiji. Nadalje, potrebno je i razvijati intenzivirati suradnju županijske i lokalnih uprava s

OCD-om, s neformalnim akterima razvoja te s građanima u procesu pripreme i provedbe razvojnih projekata, osobito onih financiranih EU sredstvima. Također, potrebno je jačati suradnju u području upravljanja razvojem s drugim županijama te regionalnim i lokalnim upravama zemalja članica EU. S obzirom na pandemiju COVID-19, potrebno je analizirati posljedice na sve sektore gospodarskog i društvenog razvoja u Županiji te izraditi plan za njihovo prevladavanje kao i plan djelovanja u slučaju pojava sličnih ugroza. Također, treba izraditi plan za postizanje otpornosti/oporavljivosti Županije na prirodne ugroze.

3.3. ANALIZA RAZVOJNIH POTENCIJALA

Razvojni potencijal Bjelovarsko-bilogorske županije proizlazi iz prethodno utvrđenih razvojnih snaga i ključnih prednosti i prilika u svim segmentima razvoja Županije. One su istaknute u zbirnim tablicama na kraju svakog razvojnog segmenta u Analizi stanja (Prilog 1) te u SWOT.

Demografija, socijalna uključenost i usluge socijalne skrbi, zdravstvo i civilno društvo

Potencijal za zaustavljanje i poboljšanje negativnih demografskih trendova u Županiji je izrada i provedba cijelovite županijske demografske politike. Tome mogu poslužiti i primjeri dosadašnje dobre prakse, kao što su neke županijske i lokalne mjere pronatalitetne politike (primjerice, nadoknade za novorođenčad, pomoć mladim obiteljima s troje i više djece i dr.). Također, potencijal je vidljiv i u učinkovitoj i djelotvornoj provedbi mjera nacionalne demografske politike, ali i svih drugih mjera razvojne politike kojima se povećava kvaliteta življenja, osobito u onim manje razvijenim ruralnim područjima. Uz to, značajan potencijal za razvoj su i mogućnosti korištenja sredstava iz različitih EU programa koji mogu postepeno pridonijeti poboljšanju demografske slike u Županiji.

Potencijal za povećanje kvalitete i proširenje usluga socijalne skrbi u Županiji je dosadašnje ostvarivanje više razine kvalitete življenja za stariju populaciju te osobe sa posebnim potrebama, kao i mogućnosti da se ta razina održi i poveća u budućnosti. Prepoznat i izuzetno vrijedan potencijal je i Centar Rudolf Steiner Daruvar, koji je nositelj dviju aktivnosti za čitavu Županiju – pomoć pri uključivanju u programe odgoja i redovitog obrazovanja (integracija) te udomiteljstvo. Centar je usmjeren prema transformaciji i deinstitucionalizaciji usluga, a intenzivno ulaže u stručne i profesionalne sposobnosti djelatnika te uvodi nove socijalne usluge koje su izuzetno značajne za budući razvoj Županije. Uz to, uspješni primjeri korištenja sredstava EU fondova i djelovanje udruga dobra su osnova za daljnje nužno unapređenje socijalne politike u Županiji.

U zdravstvu je dovršetak izgradnje i suvremeno opremanje Nove bolnice u sklopu Opće bolnice Bjelovar jedan od glavnih potencijala za povećanje kvalitete i poboljšanje dostupnosti zdravstvenih usluga u Županiji. Također, mogućnosti za daljnji razvoj zdravstva ali i zdravstvenog turizma u Županiji, po kojoj bi Županija mogla biti u znatno većoj mjeri prepoznata u RH i šire, ima Specijalna bolnica za rehabilitaciju Daruvarske toplice. Važno je i to što u Županiji postoji visoka razina svijesti o značaju zdravog življenja i usvajanja zdravih životnih navika kod svih generacija. Ova činjenica se nadovezuje na postojeći jedinstveni razvojni potencijal samog prostora u Županiji a koji, uz opću kvalitetu življenja koje omogućavaju sve kvalitetnije usluge koje se stanovnicima pružaju, će, dugoročno razmatrano, svakako utjecati na zadržavanje mladih obrazovanih ljudi, kao i na privlačenje takvih iz drugih područja u Županiju.

Kada je riječ o organizacijama civilnog društva (OCD) i njihovom mogućem budućem doprinosu sveukupnom razvoju Županije i lokalnih zajednica, vidljivo je da se njihov razvojni potencijal zasniva na dosadašnjem iskustvu, stečenom znanju, vještinama i umreženosti za pripremu i provedbu razvojnih projekata. U sklopu toga su primjeri dobre prakse kao i uspješni rezultati udruga u korištenju sredstava iz EU programa. Spomenuto podrazumijeva potencijal OCD-a za nastavak i širenje aktivnosti u području socijalnog, kulturnog i gospodarskog razvoja Županije, kao i za uvođenje novih programa kao što je socijalno poduzetništvo, socijalne inovacije, te za jačanje participativnosti prilikom upravljanja lokalnim razvojem. Spomenut potencijal ujedno daje mogućnost za svestranije sudjelovanje OCD u realizaciji Plana razvoja Županije kao i drugih planova i programa na području Županije. U prilog tome svakako valja naglasiti postojeću dobru praksu, tj. otvorenost i spremnost Županije za unapređivanje suradnje i projektnog partnerstva sa organizacijama civilnog društva.

Odgoj, obrazovanje, znanost, kultura i sport

U području predškolskog odgoja potencijal za budući razvoj predstavlja dosadašnja realizacija i spremnost za nastavak poboljšanja prostornih kapaciteta putem ulaganja u sanacije i rekonstrukcije te opremanje predškolskih objekata.

Isto je i u slučaju osnovnoškolskih, srednjoškolskih objekata i sportskih dvorana, kod koji su do sada također izvedena ulaganja u sanacije i rekonstrukcije, što je zalog da se to nastavi i u budućnosti i da se osiguraju visoki obrazovni standardi i dobri uvjeti za rad u svim školama. Osnova za daljnje unapređivanje obrazovnog sustava je i dosadašnji razvoj i dobro stanje informacijsko-komunikacijske opreme u većini osnovnih škola što omogućava kvalitetnu provedbu nastave. To je ujedno i potencijal da se s pomoću intenzivnih ulaganja u nove tehnologije osnaži obrazovni sustav u Županiji. Tome valja dodati da su kroz reformu *Škole za život* neke škole pribavile značajnu opremu za daljnje kvalitetno i suvremeno izvođenje nastave.

Važan potencijal je i Mreža škola te uspostavljena specijalizacija i profiliranje strukovnih škola kao i mogućnosti da se kroz povećanje stipendiranja učenika deficitarnih zanimanja doprinese poboljšanju ljudskih potencijala u Županiji. Tu su i mogućnosti da se boljim i učinkovitijim povezivanjem obrazovnog sustava i poduzetnika osigura brži razvoj i povećanje konkurentnosti županijskog gospodarstva. U prilog tome ide činjenica da je već sada u Županiji osigurana visoka zapošljivost diplomiranih studenata u STEM područjima. Ne manje važno, slijedom postignutih rezultata, Veleučilište u Bjelovaru je svakako istaknut razvojni potencijal.

U kulturi, bogata materijalna i nematerijalna kulturna baština, mnogobrojna kulturna dobra i manifestacije koje čuvaju običaje, tradiciju, način života, njeguju i promiču identitet lokalnih zajednica i Županije, predstavljaju potencijal za daljnji društveni razvoj, kvalitetu življenja ali i za gospodarstvo i to poglavito kroz gospodarsko korištenje kulturne baštine te razvoj turizma. O kakvim se sve mogućnostima radi svjedoči i uspjeh nekih kulturnih manifestacija koje su postale nacionalno i svjetski prepoznatljive kao na pr. Božićna bajka u Čazmi. To je ujedno i primjer uspješno brendiranog lokalnog kulturnog proizvoda koji se zasniva na ekonomiji doživljaja. U sklopu potencijala važno mjesto ima i kultura nacionalnih manjina. Kulturno umjetničke udruge, koje su glavni nositelji očuvanja i njegovanja kulturne baštine

Županije, također su dio potencijala razvoja. Sve to predstavlja dobru osnovu za razvoj kulturnog turizma, za razvoj kulturnih i kreativnih industrija, za razvoj poduzetništva u kulturi te za spomenuto gospodarsko korištenje kulturne baštine. Isto tako potencijal za budući razvoj kulture u Županiji i održivo korištenje kulturne baštine su programi i projekti koji se financiraju iz fondova EU i drugih domaćih i inozemnih izvora. Ovakvi programi i projekti omogućavaju djelotvorniju suradnju među udrugama na području Županije, kao i suradnju sa drugim udrugama iz Hrvatske i inozemstva, prijenos najbolje prakse, iskustva i znanja, te njihovo povezivanje na kompleksnijim budućim projektima od značaja za lokalne zajednice.

Daljnji razvoj sporta u Županiji zasniva se na mogućnostima koje pruža integrirani pristup povezivanju sportskih aktivnosti s obrazovanjem, turizmom i kulturom te promocija i poticanje zdravog načina življenja. Pri tome je osobito važno da se omogući veće uključivanje djece, mlađih ali svakako i starijih osoba u sportske aktivnosti. Kontinuiran porast izdvajanja za promicanje sporta u Županiji kao i kontinuirano izdvajanje za unaprjeđenje stručnog rada i osposobljavanje stručnih djelatnika, poticanje te promicanje sporta djece i mlađeži su u cijelini odlična osnova za daljnji razvoj ovog izuzetno važnog segmenta društvenog razvoja Županije.

Gospodarstvo

Gospodarstvo Županije ima za svoj daljnji razvoj značajan potencijal u nastavku rasta u dvije najvažnije gospodarske grane, poljoprivredi i prerađivačkoj industriji. U poljoprivredi, znatne su mogućnosti povećanja proizvodnje u ekološkoj poljoprivredi, što uključuje povećanju broja ekoloških proizvođača i prerađivača te poljoprivrednih površina pod ekološkom proizvodnjom. Uz pomoć financiranja iz fondova EU te nadležnih savjetodavnih službi i drugih potpornih organizacija poljoprivredni proizvođači imaju priliku ostvariti visoke standarde u području zdravlja, okoliša i dobrobiti životinja pri proizvodnji ekoloških proizvoda, a time i visokoj kvaliteti tih proizvoda i zadovoljavanje brzo rastuće potražnje. U prerađivačkoj industriji najveći potencijali rasta su prije svega vezani za određene segmente drvne i metaloprerađivačke industrije u kojima se ostvaruje viša razina dodane vrijednosti poput proizvodnje poljoprivrednih vozila te namještaja. Brojni geotermalni izvori kao i činjenica da je županija prva u Hrvatskoj u kojoj je puštena u rad komercijalna geotermalna elektrana predstavlja priliku da se županija dugoročno pozicionira kao ključna regija za geotermalnu energiju u Hrvatskoj. Znatne mogućnosti razvoja županijskog gospodarstva pruža i turistički sektor i to prije svega u području selektivnih oblika turizma u kojima županija ima kvalitetne prirodne preduvjete kao što su ruralni, gastro, sportski, lovno-ribolovni, zdravstveni, kulturni i dr.

Županija ima razvijen sustav poduzetničke potporne infrastrukture, poduzetničkih zona i potpornih institucija što je ključan uvjet za jačanje kulture poduzetništva, zatim za osnaživanje položaja županije kao poželjne ulagačke destinacije te za poboljšanje povezanosti poduzetnika s javnim sektorom, obrazovno-znanstvenim i civilnim sektorom. Jačanje strukovnog obrazovanja, između ostalog i kroz ulaganja u regionalni centar kompetentnosti u području medicine, dobar su pokazatelj postojanja motiviranosti i kapaciteta u obrazovnom sektoru za snažniju prilagodbu potrebama gospodarstva, što u konačnici jača potencijale razvoja samog gospodarstva.

Okoliš, infrastruktura, promet i prostorni razvoj

Očuvana bogata prirodna baština i zaštićeni dijelovi prirode predstavljaju važan potencijal za razvoj županije. Uz povećanje kvalitete života, značajan je i potencijal za razvoj ekološke poljoprivrede i održivog turizma. Tome u prilog ide činjenica da na području Županije nema velikih onečišćivača zraka. Također, potencijal predstavlja izgradnja Centra za gospodarenje otpadom, kroz poticanje razvoja kružnog gospodarstva. Za očuvanje okoliša važne su aktivnosti županijskih i lokalnih OCD-a. Daljnji razvoj vodne infrastrukture u Županiji temelji se na dalnjem porastu broja priključenih stanovnika na sustav javne vodoopskrbe, na poboljšanju sustava odvodnje otpadnih i oborinskih voda te pročišćavanja voda u gradovima.

Potencijali u energetskom sektoru su u dalnjem poticanju provedbe energetske učinkovitosti u javnim zgradama i kućanstvima, korištenju obnovljivih izvora energije te u resursima za daljnju izgradnju solarnih, bioplinskih, geotermalnih elektrana te elektrana na šumsku biomasu. U tijeku su istraživanja izvora nafte i plina, što bi također moglo doprinijeti razvoju Županije.

Masterplan prometnog sustava Županije je u izradi. Kao važan potencijal ocjenjuje se izgradnja nove željezničke pruge Sveti Ivan Žabno - Gradec kojom se poboljšava povezanost Županije sa Zagrebom i nacionalnom željezničkom mrežom, osiguravajući brži i kvalitetniji prijevoz robe i putnika. Također, za unapređivanje prometa važan je i nastavak uređivanja cestovne infrastrukture, uključivo i one za biciklistički promet te održavanje i daljnje poboljšavanje pokrivenosti Županije autobusnim linijama. Tu su i mogućnosti nastavka izgradnje županijske infrastrukture za električna vozila. Posebno je važan potencijal za razvoj Županije i provedbu programa digitalne transformacije te izgradnja internetske širokopojasne infrastrukture, za što su potpisani ugovori.

Potencijali prostornog razvoja Županije zasnivaju se na očuvanom okolišu, dosadašnjem održivom korištenju prirodnih vrijednosti i kulturne baštine, raspoloživosti zemljišnih, šumskih i vodnih resursa. Također, tu je i sadašnja uravnotežena, bipolarno organizirana mreža gradova (Bjelovar-Čazma i Daruvar-Garešnica-Grubišno Polje). Potencijale predstavlja i razvoj policentričnog sustava naselja, izrada planova urbane sanacije i revitalizacija *brownfield* prostora te uvažavanje utjecaja klimatskih promjena na prostor kod pripreme prostornih planova.

Institucionalni razvoj

Mogućnosti za daljnji institucionalni razvoj zasnivaju se na dosadašnjem planiranju, izradi i provođenju ključnih razvojnih strateških dokumenata, stečenim iskustvima, znanjima i vještinama što je osnova za vođenje i organizaciju svih aktivnosti u razvoju Županije. Posebno je važno da donositelji odluka i glavni dionici u Županiji prepoznaju i prihvate činjenicu da su županijski prirodni i ljudski resursi razvojni potencijal za zeleni razvoj i rast, razvoj zelenog gospodarstva i za digitalnu transformaciju. Potencijal razvoja je primjer dobre prakse, uspješno uvođenje transparentnosti u radu gradske uprave Bjelovara, prvi puta Hrvatskoj, i mogućnosti da se to primjeni u radu županijske uprave i drugima JLS-ima. Nadalje, tu su i nove mogućnosti koje otvara dosadašnja uspješna suradnja županijske uprave i županijske razvojne agencije, zatim dosadašnje korištenje sredstava fondova EU kao i ostvarena međunarodna suradnja. Potencijal predstavlja i dosadašnja suradnja OCD-a sa

županijskom upravom na načelima participativnosti i razvoja odozdo. Mogućnosti razvoja su i u nastavku ulaganja u jačanje županijskih kapaciteta za programiranje, pripremu i provedbu razvojnih projekata i za poboljšanje i učinkovitosti rada uprave i drugih nositelja razvoja u Županiji.

3. STRATEŠKI OKVIR

Strateški pravci i strateški ciljevi iz NRS	Prioritet	Posebni ciljevi	Mjere
Konkurentno i inovativno gospodarstvo (SC 1 NRS2030)	PRIORITET 1 Razvoj inovativnog i održivog gospodarstva	1.1. Razvoj povoljnog poslovnog okruženja	1.1.1. Razvoj poslovne infrastrukture 1.2.1. Jačanje kapaciteta poslovnih potpornih institucija 1.2.2. Promocija i brendiranje županijskog gospodarstva te privlačenje ulaganja
Obrazovani i zaposleni ljudi (SC 2, NRS 2030)		1.2. Poboljšanje konkurentnosti gospodarstva	1.2.1. Razvoj inovativnog i izvozno orijentiranog gospodarstva 1.2.2. Poticanje održivog i energetski učinkovitog gospodarstva 1.2.3. Razvoj turističke infrastrukture i selektivnih oblika turizma
Digitalna tranzicija društva gospodarstva (SC 11, NRS 2030)		1.3. Održiva proizvodnja i prerada hrane	1.3.1. Poboljšanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje 1.3.2. Poticanje održivog poslovanja u proizvodnji i preradi hrane 1.3.3. Povezivanje poljoprivrednih proizvođača i jačanje vještina za primjenu novih tehnologija
Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva (SC 9, NRS 2030)		1.4. Podizanje razine obrazovanja u funkciji gospodarskog razvoja u Županiji	1.4.1. Unapređenje razvoja cjelokupnog sustava obrazovana uz razvoj novih obrazovnih programa (uključujući strukovne škole i centre kompetencija) te ulaganja u usavršavanje nastavnika 1.4.2. Ulaganja u obrazovnu infrastrukturu i opremanje obrazovnih institucija
Zdrav, aktivan i kvalitetan život (SC 5, NRS 2030)		2.1. Demografski razvoj Županije	2.1.1. Smanjivanje negativnih demografskih trendova putem različitih potpora (pronatalitetna politika) 2.1.2. Osnaživanje ulaganja u stanogradnju, infrastrukturu, programe za mlade s ciljem zadržavanja mladih u Županiji
Demografska revitalizacija i bolji		2.2.	2.2.1. Pružanje kvalitetnijih usluga i

<p>položaj obitelji (SC 6 NRS 2030)</p> <p>Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima (SC12 NRS 2030)</p>	<p>Unaprjeđenje usluga zdravstvene i socijalne skrbi</p>	<p>intenziviranje ulaganja u kapacitete, kadrove i opremljenost zdravstvenih ustanova te u zdravstvenu zaštitu djece, kao i djece s posebnim potrebama</p> <p>2.2.2. Osnaživanje ulaganja radi podizanja kvalitete socijalnih usluga (razvoj infrastrukture, jačanje kapaciteta i osnaživanje kadrova u ustanovama za starije i nemoćne kao i u ustanovama za djecu i osobe s teškoćama u razvoju)</p>	
	<p>2.3. Snažnija ulaganja u razvoj kulture, sporta i organizacija civilnog društva (OCD)</p>	<p>2.3.1. Razvoj segmenta kulture i održivo korištenje kulture baštine u svrhu promicanja kvalitete življenja i daljnog razvoja</p> <p>2.3.2. Jačanje ulaganja te podizanje razine svijesti o značaju OCD i društvenog poduzetništva za razvoj Županije</p> <p>2.3.3. Daljnji razvoj i ulaganja u sportsku infrastrukturu te promociju sporta i zdravih životnih navika svih generacija</p>	
<p>Digitalna tranzicija gospodarstva i društva (SC11 NRS 2030)</p>	<p>PRIORITET 3 Zelena i digitalna tranzicija</p>	<p>3.1. Jačanje energetske tranzicije</p>	<p>3.1.1. Jačanje strateškog energetskog planiranja</p> <p>3.1.2. Porast proizvodnje energije iz obnovljivih izvora</p> <p>3.1.3. Smanjenje potrošnje energije u zgradarstvu, prometu i javnoj rasvjeti</p>
<p>Održiva mobilnost (SC10 NRS 2030)</p>		<p>3.2. Razvoj okolišne infrastrukture</p>	<p>3.2.1. Uređenje sustava gospodarenja otpadom</p>
			<p>3.2.2. Unapređenje sustava vodovoda i odvodnje</p>
			<p>3.2.3. Jačanje sustava zaštite od poplava</p>
			<p>3.3. Jačanje integriranog prometa</p>
			<p>3.3.1. Poboljšanje prometne infrastrukture (cestovna, željeznička, zračna, biciklistička, javni prijevoz)</p> <p>3.3.2. Poboljšanje infrastrukture i dostupnosti širokopojasnog interneta</p>
			<p>3.4. Očuvanje prirodne baštine</p>
			<p>3.4.1. Porast ulaganja u očuvanje i održivo korištenje prirodnih resursa</p>
			<p>3.4.2. Osnaživanje integriranog pristupa i participativnog upravljanja prirodnim resursima</p>

<p>Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom (SC 3, NRS 2030)</p> <p>Sigurnost za stabilan razvoj (SC 7, NRS 2030)</p>	<p>PIRORITET 4</p> <p>Kvalitetno upravljanje Županijom</p>	<p>4.1. Osnaživanje ljudskih potencijala i suradnje</p>	<p>4.1.1. Ulaganja u razvoj kapaciteta za kvalitetno i participativno upravljanje , uspješnu pripremu i provedbu razvojnih projekata/programa te vrednovanje realizacije razvojnih programa</p> <p>4.1.2. Osnaživanje suradnje tijela na lokalnoj i županijskoj razini kao i međuzupanijske suradnje na strateškim projektima</p>
		<p>4.2. Jačanje sustava prostornog planiranja i zaštite na području Županije</p>	<p>4.2.1. Osnaživanje djelotvornog i učinkovitog upravljanja s naglaskom na razvoju najmanje razvijenih ruralnih područja te kvalitetnom upravljanju imovinom</p>

4. STRATEŠKI PROJEKTI ZA BJELOVARSKO-BILOGORSKU ŽUPANIJU

Tablica: Strateški projekti						
Red.br.projekta+A2:P 3	Naziv projekta	Numerički kod u PR VPŽ	Status projekta**	Nositelj projekta	Ukupna vrijednost projekta u kunama	Lokacija projekta
Infrastruktura						
1.	Brza cesta Bjelovar-Virovitica		Provoden postupak procjene utjecaja na okoliš	Hrvatske ceste	1.500.000.000,00 kn	Bjelovarsko-bilogorska županija
Zdravstveno-socijalna infrastruktura						
2.	Opremanje i prenamjena prostora Opće bolnice Bjelovar		Ideja	Bjelovarsko-bilogorska županija	800.000.000,00 kn	Bjelovar
Odgajno-obrazovna infrastruktura						
3.	OŠ Rovišće, PŠ Predavac - Izgradnja nove područne škole i jednodijelne dvorane		Građevinska dozvola i suglasnost ministarstva	Bjelovarsko-bilogorska županija	19.500.000,00 kn	Rovišće- Predavac
4.	OŠ Čazma - Izgradnja škole		Građevinska dozvola i suglasnost ministarstva	Bjelovarsko-bilogorska županija	9.600.000,00 kn	Čazma
5.	Dogradnja učeničkog doma Bjelovar		Idejno rješenje/građevinska dozvola	Bjelovarsko-bilogorska županija	5.800.000,00 kn	Bjelovar
6.	Izgradnja učeničkog doma u Daruvaru		U tijeku ishođenje projektno-tehničke dokumentacije	Bjelovarsko-bilogorska županija / Grad Daruvar	12.800.000,00 kn	Daruvar
Turistička infrastruktura						
7.	Daruvarske toplice - razvoj posebnog oblika zdravstvenog turizma kroz dogradnju i uvođenje novih sadržaja		Idejno rješenje	Bjelovarsko-bilogorska županija	380.000.000,00 kn	Daruvar
8.	Ekoturizam 360		Ideja	Bjelovarsko-bilogorska županija	400.000.000,00 kn	Bjelovarsko-bilogorska županija
9.	Terme Bjelovar		- Idejno rješenje - Analiza projektnog područja i prijedlog koncepta najbolje uporabe koja će sa cost-benefit analizom činiti Predinvesticijsku studiju U izradu: - Urbanistički plan uređenja "Turističke zone Veliko	Grad Bjelovar	250.000.000,00 kn	Veliko Korenovo, Grad Bjelovar
Gospodarska infrastruktura						
10.	Regionalni distributivni centar		Ideja	Bjelovarsko-bilogorska županija	170.000.000,00 kn	
11	Revitalizacija prostora Bjelovarskog sajma		Ideja	Bjelovarsko-bilogorska županija	250.000.000,00 kn	Gudovac, Bjelovar

Sažeti opis projekata:

1. Brza cesta Bjelovar-Virovitica

Predmetna dionica omogućiti će gospodarski i demografski razvoj područja koja su od strateškog značaja za sveukupni razvitak Republike Hrvatske. Izgradnja brze ceste podigla bi razinu prometne usluge i sigurnosti prometa, omogućila bolje prometne uvjete povezivanja i prohodnosti između Bjelovarsko – bilogorske i Virovitičko – podravske županije, te rasterećivanje postojećih državnih cesta (Bjelovar – Đurđevac), (Đurđevac – Virovitica), (Bjelovar – V. Zdenci) kao i bržu vezu prema Zagrebu.

2. Opremanje i prenamjena prostora Opće bolnice Bjelovar

Opremanje zgrade nove bolnice i stavljanje u funkciju starog dijela bolnice s ciljem unapređenja kvalitete i učinkovitosti pružanja bolničkih usluga, povećanja dostupnosti zdravstvenih usluga te povećanja djelotvornosti i racionalizacije troškova poslovanja.

3. OŠ Rovišće, PŠ Predavac - Izgradnja nove područne škole i jednodijelne dvorane

4. OŠ Čazma - Izgradnja škole u svrhu jednosmjenske nastave (postoji građevinska dozvola i suglasnost Ministarstva)
5. Dogradnja učeničkog doma Bjelovar
6. Izgradnja učeničkog doma Daruvar

Dom kapaciteta 100 učenika prostirao bi se na čak 6670 četvornih metara čime se otvara prostor za gradnju brojnih sadržaja. Osim prostora za stanovanje učenika, dom bi sadržavao prostore za boravak, prostore za učenje kao i prostore za provođenje slobodnog vremena učenika te prostore za upravu doma, gospodarske prostore i ostale potrebne prateće sadržaje.
7. Daruvarske toplice- razvoj posebnog oblika zdravstvenog turizma kroz dogradnju i uvođenje novih sadržaja

Proširenje smještajnih kapaciteta zdravstveno-lječilišnog kompleksa DT, uz kompletну obnovu postojeće infrastrukture lječilišnog hotela Termal, prilagodbu osobama smanjene pokretljivosti, povećanje energetske učinkovitosti, informatizaciju poslovanja, obnovu i izgradnju potrebne infrastrukture za daljnji razvoj posebnih oblika turizma, obnova zaštićenog pejzažnog perivoja.
8. Ekoturizam 360

Rekonstrukcija i dogradnja smještajnih kapaciteta, rekonstrukcija i izgradnja sportskih terena (ŠRC Kukavica), izgradnja 4 interaktivno - kreativnih, posjetiteljskih centara (Čazma, Grubišno Polje, Garešnica, Daruvar) te razvoj cikloturizma. Svrha projekta je razvoj eko turizma, širenje turističke ponude i smještajnih kapaciteta te očuvanje prirodne i kulturne baštine.
9. Regionalni distributivni centar

Izgradnja skladišnih kapaciteta za prihvat i skladištenje pokvarljivih proizvoda (predviđeno je 3.000 tona) te objekata za sortiranje, pakiranje i distribuciju čime će se uspostaviti zaokružen sustav koji proizvođačima omogućuje da budu konkurentni tijekom cijele godine te tako osiguraju opstanak domaće proizvodnje i povećanje dohotka.
10. Revitalizacija prostora Bjelovarskog sajma

Uređenje sajamskog prostora, uređenje vanjskog i unutarnjeg izložbenog prostora i okoliša (konferencijske i prezentacijske dvorane, uredi, CO WORK prostori). Rekonstrukcija smještajnih kapaciteta za izlagače- hotel (dovršetak i proširenje), adaptacija hidrantske mreže, uređenje parkirališnog prostora i prilaznih cesta).
11. Terme Bjelovar

Iskorištenje postojećeg geotermalnog izvora, te priprema nove geotermalne bušotine za zagrijavanje i budući toplovod. Izgradnja zatvorenih bazena i izgradnja vanjskog zabavnog vodenog parka, koji će koristiti geotermalnu vodu iz navedenih izvora. Za geotermalnu vodu balneološka analiza je pokazala da je pogodna za predmetnu namjenu. Izgradnja bazena će potaknuti izgradnju drugih sadržaja kao sportsko-rekreacijski tereni, smještajni kapaciteti, ugostiteljski kapaciteti.

Projekti Brza cesta Bjelovar-Virovitica, Opremanje i prenamjena prostora Opće bolnice Bjelovar, Daruvarske toplice- razvoj posebnog oblika zdravstvenog turizma kroz dogradnju i uvođenje novih sadržaja, Ekoturizam 360, Regionalni distributivni centar, Revitalizacija prostora Bjelovarskog sajma i projekt Terme Bjelovar prioritetni su projekti od strateške važnosti za razvoj Županije i kao takvi su dio su Razvojnog sporazuma Sjever koji potpisuje pet sjeverozapadnih županija Hrvatske.

